

ARBOGA KOMMUN

Utredning om arbetsmarknadsinsatser, försörjningsstöd och vuxenutbildning

Innehåll

1	Bakgrund och uppdrag	3
2	Arbogas läge – en omvärldsanalys	5
	Summering och slutsatser	7
3	Arboga kommuns styrning och organisation av arbetsmarknad, näringslivsarbete och vuxenutbildning	9
4	Arbogas organisation vad avser arbetsmarknad, försörjningsstöd och vuxenutbildning.....	10
	Arbetsmarknadsverksamheten	10
	Försörjningsstöd	12
	Vuxenutbildning	14
5	Medarbetare - sammanställning	19
	Arbetsmarknadsverksamheten	19
	Försörjningsstöd	19
	Vuxenutbildningen	19
6	Lokalbehov	20
7	Ekonomiska förutsättningar	22
8	Förslag till inriktning	24
9	Tidplan för genomförande	26
10	Sammanfattning och förslag till beslut.....	27

1 Bakgrund och uppdrag

Den 22 juni 2021 (KS 274/2021-001) fick kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag av kommunstyrelsen att analysera och komma med förslag på hur Arboga kommun kan stärka sitt arbete så att flera ska bli självförsörjande i arbete och utbildning.

Kommundirektör Tomas Karlsson har varit ansvarig för arbetet. En arbets- och styrgrupp har ansvarat för det konkreta genomförandet. Gruppen har bestått av Ingela Iversen, socialchef, Sofia Dahlerus, HR-chef, Ulrika Hansson, skolchef samt konsult Pär Eriksson.

Inledningsvis deltog också Susanne Lundberg, fritids- och kulturchef, som en brygga och överlämnare från det arbete som tidigare gjorts i Arboga kommun.

I arbetet har medarbetare och fackliga organisationer varit involverade. Arbetsgruppen har arrangerat ett antal möten där såväl information som möjlighet att påverka processen har getts.

Risk- och konsekvensanalyser har genomförts tillsammans med medarbetare och skyddsombud för att identifiera eventuella risker om det tas beslut om förändrad organisation.

Såväl kommunstyrelsen som berörda nämnder har fått information om arbetet.

I uppdraget från kommunstyrelsen gavs också medskicket att barnens perspektiv ska beaktas. Arbetet har belyst vilka effekter ett starkare fokus på arbete, utbildning och egenförsörjning bland föräldrarna skapar för barnen och familjerna i form av en prövning av "Barns bästa".

Analysen består av en bakgrundsteckning av Arbogas läge vad avser arbetsmarknad, näringsliv och utbildning. Syftet är att sätta in Arboga i ett sammanhang och också lyfta fram styrkor och förbättringsområden.

Vidare presenteras respektive verksamhet som berörs av det här arbetet och eventuella förändringar – arbetsmarknadsverksamheten, försörjningsstöd och vuxenutbildning – för att ge en samlad bild av Arboga kommuns resurser.

Avslutningsvis summeras slutsatserna och ett förslag ges på hur Arboga kommun kan organisera arbetet på ett nytt och effektivt sätt.

Alla siffror och statistik som anges i materialet har hämtats från material som är offentliga.

- Företagarfakta Arboga kommun – Företagarna 2020
- Årsredovisning Arboga kommun 2020
- Befolkning, hushåll, sysselsättning och pendling – Arboga kommun 2021-05-05
- Bokslut januari-augusti Arboga kommun 2021
- Befintlig arbetsmarknadsstatistik från Arbetsmarknadsverket

2 Arbogas läge – en omvärldsanalys

Arboga som ort ligger geografiskt och regionalt på en mycket fördelaktig plats. Med tre stora städer i omlandet – Eskilstuna, Västerås och Örebro och endast cirka 1,5 timmes restid till huvudstadsregionen befinner sig Arboga mitt i en tillväxtregion.

Arboga är en av få kommuner i Sverige som har mindre än 30 minuter till två lärosäten – Örebro universitet och Mälardalens högskola som från och med 2022 är Sveriges nyaste universitet.

Arboga ligger fint placerad mellan de stora sjöarna Mälaren och Hjälmaren och är lätt att nå både via E18 och E20 och via Mäljarbanan och Svelandsbanan.

Arboga har ett väl utvecklat samarbete med grannkommunerna i Västra Mälardalsregionen – Kungsör, Arboga och Köping – men också med övriga kommuner i Region Västmanland och närliggande län.

I den meningen har Arboga stora fördelar av sitt geografiska och regionala läge. Det är lätt att bo i Arboga och pendla till andra orter för att arbeta eller studera.

Arbogas näringsliv och offentliga organisationer drar till sig inpendlare som stärker kompetens och utveckling. Detta syns också i pendlingsströmmarna. Arboga är en kommun med hög grad av pendling. 31,4 procent av alla arbetstillfällen fylls av medarbetare som pendlar in till Arboga varje dag och 22,3 procent av Arbogas arbetsföra befolkning pendlar ut.

Arbogas strategi är att motivera fler av inpendlarna att också bosätta sig på orten. En nackdel med hög inpendling kan vara att många väljer att arbeta i Arboga under en kortare tid i väntan på att söka ett arbete på den egna bostadsorten.

Arbogas näringslivsstruktur bygger på en stark tillverkande tradition. Flygplansindustrin har en lång historia från mitten av 1900-talet via Volvo Aero och nu SAAB. Försvarsindustrin spelar också en viktig roll i Arboga – bland annat genom Försvarets Materielverk.

Men Arboga är också en småföretagarstad med många mindre företag inom handel, service, IT och hantverksyrken. Cirka 40

procent av Arbogas dryga 5 800 arbetstillfällen är inom små och medelstora företag.

Kommunen som organisation är med sina dryga 1 200 medarbetare Arbogas största arbetsgivare. De vanligaste yrkena är inom skola, vård och omsorg.

Svenskt Näringslivs årliga undersökningar framkommer en i huvudsak positiv bild. Det så kallade näringslivsindexet ligger stabilt på 3,5 på en sexgradig skala. Det renderar Arboga 143:e plats bland Sveriges 290 kommuner. För dryga tio år sedan placerade sig Arboga på plats 218. Det är en tydlig förbättring som skett under denna tidsperiod.

De företagare som svarat på undersökningen lyfter upp kommunikationerna och näringslivets eget engagemang som starka i Arboga. Mer återhållsamma är företagarna i värderingen av samarbetet med skolan och kommunens förståelse för näringslivets villkor. Behovet av snabb service och en tydlighet i myndighetsutövningen är andra frågor som lyfts upp och kan förbättras.

Mobilutbyggnad och fler bostäder är frågor som funnits med bland näringslivets önskemål under flera undersökningar. Det är nu tydligt att även kriminalitet och känslan av otrygghet blir allt viktigare frågor för att utveckla Arboga och näringslivets villkor.

Näringslivets bedömning är att den stora utmaningen för att kunna utvecklas och expandera är förmågan att dra till sig välutbildad arbetskraft. Företagarnas bedömning – som delas av kommunens näringslivsenhet – är att viktiga yrken och framtida behov framför allt är inom branscherna industri, transport, hantverk samt vård och omsorg men även inom besöks- och restaurangnäringen. Teknikföretagens så kallade företagsnära tjänster är också viktiga för att Arbogas näringsliv ska utvecklas.

När det gäller utbildningsnivån bland Arbogaborna är den lägre jämfört med riket i stort. Andelen högskoleutbildade är 31 procent jämfört med riksgenomsnittet på 42 procent. Däremot ligger Arboga högre än riksgenomsnittet när det gäller andel av befolkningen med enbart gymnasieutbildning. I Arboga är siffran 27 procent medan riksgenomsnittet ligger på 23 procent.

Bedömningen är också att kunskapsresultaten är goda även om det naturligtvis alltid finns mer att förbättra. Andelen med slutbetyg i gymnasiet skiljer sig inte jämfört med riket. Vad gäller vuxenutbildningen bedöms den hålla god kvalitet; till exempel är det 52 procent av eleverna på SFI som klarar minst två kurser, från att ha varit nybörjare två år tidigare, jämfört med rikets 38 procent. minst två kurser, av nybörjare två år tidigare, andel

Vad gäller arbetslösheten har den under 2010-talet i Arboga legat kring 10 - 11 procent med en topp 2016 på 12,5 procent. Under pandemin har den ökat från relativt låga 8,5 procent till cirka 10 procent i slutet av 2020, vilket var högre än rikets 8,8 procent.

Mycket tyder på att arbetslösheten kommer att minska i takt med konjunkturuppgång och att samhället öppnar upp efter coronapandemin. Det bekräftas av att arbetslösheten i Arboga sjönk till 8,3 procent i september 2021.

Samtidigt var ungdomsarbetslösheten 2020 något lägre i Arboga jämfört med riket - 11,5 procent jämfört med 11,8 procent. Vad avser utlandsföddas arbetslöshet ligger den högre i Arboga jämfört med riket. 27,3 procent jämfört med 21,1 procent.

Summering och slutsatser

Arboga har

- ett bra geografiskt läge mitt i en tillväxtregion
- en hög grad av in- och utpendling
- en tillverkande och producerande historia
- ett bra näringslivsklimat med såväl större som små och medelstora företag samt en väl utbyggd offentlig sektor
- ett näringsliv som bedömer att behovet av kompetens är den största framtida utmaningen för utveckling
- framtida behov av kompetens inom industri, transport, hantverksyrken, vård och omsorg, besöks- och restaurangnäringen samt så kallade företagsnära tjänster
- behov av att stärka samarbetet mellan skolan och näringslivet
- behov av att förbättra den kommunala servicen gentemot företagen och också skapa förståelse hos företagen för kommunens uppdrag och möjligheter
- en något lägre utbildningsnivå jämfört med riket
- i huvudsak en bra grund-, gymnasie- och vuxenutbildning

- högre arbetslöshet jämfört med riket
- en högre andel utlandsfödda som är arbetslösa jämfört med riket
- en något lägre ungdomsarbetslöshet jämfört med riket

3 Arboga kommuns styrning och organisation av arbetsmarknad, näringslivsarbete och vuxenutbildning

Arboga kommuns övergripande mål och inriktning bygger på den av kommunfullmäktige antagna Visionen 2030 "Arboga – plats för inspiration".

Visionen bygger på tre strategiska områden:

- inspirerande livsmiljö
- inspirerande lärande och arbete
- inspirerande organisation

Dessa konkretiseras sedan med sju kommunövergripande mål och följs upp med 18 olika mätningar. Det som berör just denna analys och uppdrag handlar om utbildningsmöjligheter, andel med slutbetyg inom gymnasiet, arbetslösheten samt det lokala företagsklimatet.

Den bild som framkommer i uppföljningen i Arboga kommuns årsredovisning 2020 är att målet att få ner arbetslösheten ej är uppnått. Utbildningsmöjligheter samt slutbetyg är godkända men kan bli bättre. Vad gäller företagsklimatet bedöms det som bra.

Utöver dessa dokument finns konkreta mål satta i respektive nämnd och förvaltning.

4 Arbogas organisation vad avser arbetsmarknad, försörjningsstöd och vuxenutbildning

Arboga kommun är organiserad i fyra nämnder; barn- och utbildningsnämnden, fritids- och kulturnämnden, kommunstyrelsen och socialnämnden. Utöver dessa finns ett antal bolag.

Kommunstyrelsen och dess förvaltning ansvarar för ett antal frågor som berör den här översynen. Det handlar bland annat om näringsliv- och turismenheten vars uppdrag är att stå för kontakten och stödet till det lokala näringslivet. Enheten har även uppdraget att hålla ihop landsbygdsutveckling och EU-stöd, turismutveckling och marknadsföring av Arboga. Där arbetar fem medarbetare.

Socialnämnden och dess förvaltning ansvarar – utöver vård- och omsorgsverksamheterna – för kommunens arbetsmarknadsinsatser och försörjningsstöd. Arbetsmarknadsinsatserna är organiserade i ett eget verksamhetsområde. Försörjningsstöd är en del av individ- och familjeomsorgen.

Barn och utbildningsnämnden och dess förvaltning ansvarar – utöver förskolan, grund- och gymnasieutbildningen – för vuxenutbildningen. Ett mycket bra och gott samarbete sker redan idag mellan alla dessa verksamheter. Bedömningen är dock att ytterligare behöver göras för att utveckla och stärka arbetet för att få fler i vidareutbildning och egen försörjning. I den meningen berörs alla verksamheter för att stärka barn och ungdomar och deras möjligheter senare i vuxenlivet.

Arbetsmarknadsverksamheten

Arbetsmarknadsverksamhetens uppdrag är att stärka de arbetslösa ställning på arbetsmarknaden och den enskildes möjligheter att få ett reguljärt arbete och egen försörjning. Enheten ska också erbjuda sysselsättning till de arbetslösa som inte har eller kan få ett arbete på den ordinarie arbetsmarknaden.

Verksamheten omfattar bland annat individriktat arbete, vägledning och jobbsökaraktiviteter, praktiksamordning, flyktingmottagning, etableringsverksamhet, budget- och skuldrådgivning samt administration.

Enheten innehåller också produktion och service i form av förbehandling av elprodukter, däckdemontering, transport, städ,

tvätt, matvaruinköp, snickeri, skogsskötsel samt skötsel av grönytor, snöröjning och montering.

Inriktningen för verksamheten är att utföra tjänster och produktion med fokus på deltagarnas utveckling och – nog så viktigt – kundernas behov.

Kvalitativa, miljömässiga och ekonomiskt optimala lösningar eftersträvas genom

- individfokus
- kundfokus
- engagerade medarbetare med positiv syn på utveckling
- givande och nära samarbete med uppdragsgivare och samarbetspartners
- miljöanpassad produktion och tjänster
- efterlevnad av lagar och andra krav

Verksamheten består av en verksamhetschef, fyra arbetsledare, två arbetskonsulenter, en handledare, två administratörer, tre vaktmästare, två fordonsförare, en ungdomsuppföljare tillika integrationshandläggare samt två budget- och skuldrådgivare.

Projektet HViiA (Hela Vägen in i Arbete) som pågått sedan 2020 kommer att läggas ner eftersom efterfrågan på denna typ av verksamhet just nu är låg. Verksamheten har totalt haft tolv medarbetare. Målgruppen för projektet var de som hade svårast att lära sig svenska. Projektets uppdrag byggde på träning i svenska språket och målet var att deltagarna skulle gå vidare till anställningar eller utbildning. Det är viktigt att ta lärdomar från HViiA-projektet och hitta nya former för språkträning.

Arbetsmarknadsverksamheten har haft en nedgång i antalet deltagare de senaste åren på grund av Arbetsförmedlingens förändrade arbets sätt och naturligtvis har coronapandemin påverkat verksamheten. Verksamheten har idag cirka 160 deltagare per månad, varav 65 är anställda och har en så kallad BEA-anställning - en kollektivavtalad tidsbegränsad anställning.

Under 2020 har 35 deltagare gått vidare till arbete, 19 till studier och 18 till annan försörjning.

Arbetsmarknadsverksamheten omsätter cirka 9,6 mkr 2021.

Försörjningsstöd

Verksamheten är en del av individ- och familjeomsorgen.

Teamet består av åtta medarbetare varav en är teamledare.

Verksamheten handlägger cirka 250 ärenden per månad, varav 30–60 ansökningar leder till avslag. Utbetalningar är cirka 1,5 - 1,6 miljoner kronor per månad och 18–19 miljoner kronor årligen.

Under de senaste tre åren har cirka 15 300 utbetalningar gjorts till cirka 860 unika hushåll. Totalt har utbetalats cirka 58 miljoner kronor, vilket innebär cirka 67 700 kr per hushåll. I cirka 50 procent av fallen är personerna i hushållen utrikesfödda.

En beräkning är att cirka 430 barn funnits med i dessa hushåll. Av de hushåll som beviljats försörjningsstöd är det cirka 35–40 procent (cirka 70 hushåll) som beviljats kontinuerligt försörjningsstöd över tolv månader. Cirka 30 hushåll är aktuella för boendeproblematik, beroende- och försörjningsproblem.

Verksamheten har under de senaste 18 månaderna ställt om verksamheten till ett digitaliserat ansökningsförfarande och i stället lagt resurser på rehabilitering och arbete. Det har minskat handlägningsresurserna till 2,5 tjänster.

I och med digitaliseringen har resurser förflyttats från kontroll och administration till direkt arbete med försörjningsstödstagare samt att genomföra planer och samarbete med andra vårdresurser, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen samt arbetslinjen inom kommunens arbetsmarknadsenhet.

En utgångspunkt är att en stor andel försörjningsstödstagare, upp till 30 procent, borde kunna få sin försörjning via sjukersättning eller andra socialförsäkringar. Det förutsätter att samarbetet med primärvården förbättras.

En del handlar om att hälso- och sjukvården inte i tillräcklig omfattning förser Försäkringskassan med medicinska underlag som krävs för att sjukersättning ska beviljas. Det finns också långa väntetider, särskilt inom den psykiatriska vården när personer behöver rehabiliterande insatser för att klara en återgång till arbete eller studier.

En annan utgångspunkt är att enskilda inte erbjuds eller tillräckligt motiveras i tillräcklig omfattning till kompetenshöjande insatser. Ett mål är att den sökande redan under andra dagen i verksamheten ska delta i kompetenshöjande insatser sex till åtta timmar dagligen.

Det finns inga eller få samlade uppgifter om utbildningsnivåer, men en del av problematiken gäller begränsade språkkunskaper och förståelse men också ofullständiga betyg från grundskolan och gymnasiet. Här ligger en del av förklaringen i att cirka 50 procent av hushållen består av utrikesfödda personer.

Handläggarna uppskattar att cirka 45-50 % av de som får försörjningsstöd står klara för arbetsmarknaden men har ringa erfarenheter från yrkeslivet och har därmed också svårare att bli erbjuden arbete.

Inriktningen är att minska antalet hushåll som får ekonomiskt bistånd under de närmaste åren och därmed minska kostnaderna. Förutsättningarna för det är att kunna erbjuda kommunala arbeten och kompetenshöjande insatser i högre grad än idag samt att fortsätta och intensifiera samarbetet med primärvården, psykiatrin, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och näringslivet.

Utöver konkret och stödjande handläggning är förhållningssättet att den enskilde bär en hög grad av ansvar för sin egen försörjning.

Arbetslinjen bygger på att gå från bidrag till egna inkomster och med det få större självständighet. Enskilda bidragstagare har dock hinder som innebär att kompetenshöjande insatser av olika former behöver tillkomma.

En stor grupp har i mer eller mindre omfattning psykosociala svårigheter som försvårar för dem att erhålla egna arbeten. Denna grupp anses många gånger från läkare och Försäkringskassan inte vara aktuella för sjukskrivning, sjukersättning eller liknande.

Språksvårigheter är en faktor som försvårar nyanländas inträde på arbetsmarknaden. Här har såväl den enskilde som arbetsgivaren ett ansvar att öka möjligheterna. Detta samtidigt som det finns en förståelse för att många av dagens arbeten kräver relativt goda språkkunskaper.

För att öka möjligheten för den enskilde att erhålla en egen anställning krävs att kompetenshöjande insatser ingår i betydligt högre grad än vad som är fallet idag.

En framgångsfaktor är att den sökande erbjuds heldagsaktiviteter som kompetenshöjande insatser från dag ett, även för sökande som får avslag på sin ansökan om försörjningsstöd.

Innehållet för den enskilde ska vara individuellt baserat, där innehållet till exempel kan vara utbildning, praktik, jobbsökande, arbetsträning och social träning.

De kommunala verksamheterna behöver i ännu högre grad kunna erbjuda praktik och språkplatser och i samarbete med Arbetsförmedlingen och näringslivet erbjuda olika former av anställningar.

På längre sikt behöver det satsas på utbildning för att undvika att elever saknar grundläggande grundskole- och gymnasiebetyg.

Svårigheten att klara den egna försörjningen innebär att verksamheterna ska förflytta synsättet från bidragsrätt till självförsörjning, från vårdplaner till etableringsplaner, från resurser på kontroll och byråkrati till resurser för etablering och coachning till egna inkomster.

Vuxenutbildning

Vuxenutbildningen styrs av Läroplan för vuxenutbildningen och Förordning om vuxenutbildning (2011:1108).

Vuxenutbildningens uppdrag är att förmedla kunskaper och stödja eleverna så att de kan arbeta och verka i samhället. Den ska också möjliggöra fortsatta studier.

Vuxenutbildningen ska förmedla sådana kunskaper som utgör den gemensamma referensramen i samhället och som utgår från de grundläggande demokratiska värderingarna och de mänskliga rättigheterna.

Eleverna inom vuxenutbildningen har olika förutsättningar. Utbildningen måste därför anpassas utifrån individens behov och förutsättningar och den kan variera både i längd och innehåll.

Vuxenutbildningen ska alltid möta varje elev utifrån de individuella behoven och förutsättningarna.

Från och med 1 juli 2021 har riksdagen beslutat om ändringar i skollagen med syfte att Komvux i högre grad ska bidra till arbetslivets behov av kompetens och bättre möta vuxnas behov av utbildning i olika skeden av livet.

De övergripande målen har utökats så att det framgår att utbildningen även ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet och ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning.

Förändringar i samhället pekar mot att vuxenutbildningen kommer fylla en allt viktigare roll i framtiden. Kompetensbehovet i arbetslivet växer och förändras allt snabbare över tid. Fler vuxna kommer att behöva byta yrkesbana och för kommunen blir det allt viktigare att kunna svara upp mot såväl individens behov som kommunala och privata arbetsgivares kompetensförsörjningsbehov.

Vuxenutbildningen spelar en central roll inte minst när det gäller att rusta nyanlända inför framtida arbete och vidare studier.

Kommunen har ansvar för att tillhandahålla avgiftsfri vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå, särskild utbildning på grundläggande nivå, särskild utbildning på gymnasial nivå, svenska för invandrare samt erbjuda studie- och yrkesvägledning.

Arboga kommun erbjuder även verksamhet som inte är lagstyrd; vård- och omsorgscollege, vårdbiträdesutbildning, svenska för akademiker, statligt finansierade yrkeshögskoleutbildningar, uppdragsutbildningar och lärcentrum.

Grundläggande ämnen är till exempel svenska och svenska som andra språk, samhällskunskap, matematik och engelska. Utbildningen motsvarar de kunskaper som nås i grundskolan.

Vuxenutbildningen erbjuder en rad kurser på såväl grundläggande som gymnasial nivå. Eleverna läser i många fall flera kurser under en termin. Under vårterminen 2020 hade den grundläggande vuxenutbildningen i Arboga sammanlagt 477 kursdeltagare. Kurser på gymnasial nivå delas upp i allmänna ämnen och yrkesutbildningar. Under samma tidsperiod hade den gymnasiala

vuxenutbildningen i Arboga 660 kursdeltagare. Eftersom eleverna kan läsa flera kurser samtidigt så speglar således inte begreppet deltagare det totala antalet unika elever utan totalt antal studerande på erbjudna kurser.

Särskild utbildning på grundläggande nivå syftar till att ge vuxna kunskaper på en nivå som motsvarar den som utbildningen i grundsärskolan ska ge. Under vårterminen 2020 hade den särskilda utbildningen på grundläggande nivå 13 deltagare.

Särskild utbildning på gymnasial nivå syftar till att ge vuxna kunskaper på en nivå som motsvarar den som utbildningen på nationella program i gymnasiesärskolan ska ge. Under vårterminen 2020 hade den särskilda utbildningen på grundläggande nivå inga deltagare.

Utbildning i svenska för invandrare (SFI) syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket. Utbildningen syftar också till att ge vuxna invandrare som saknar grundläggande läs- och skrivfärdigheter möjlighet att förvärva sådana färdigheter. Utbildningen får ske på elevens modersmål eller något annat språk som eleven behärskar. Under vårterminen 2020 fanns 149 studerande i SFI-utbildning.

Det finns fyra olika kurser och tre olika vägar att studera; kurs för dem med kort utbildning eller ingen utbildning, kurs för dem som har studerat i grundskolan, kurs för dem som har studerat på gymnasiet och slutkurs på SFI som gör dig redo att studera svenska som andraspråk.

SFI är första utbildningen i det svenska språket. När man har läst klart och fått ett godkänt betyg i SFI kan man söka arbete eller fortsätta att studera.

Andelen elever som klarar minst två kurser, av dem som var nybörjare två år tidigare, var 52 procent 2020, jämfört med snittet i riket på 38 procent. Snittet för liknande kommuner som Arboga var 52 procent och för socioekonomiskt liknande kommuner 40 procent. Det betyder att Arboga står sig väl.

Hemkommunen är skyldig att se till att den som avser att påbörja utbildning på grundläggande nivå eller särskild utbildning på grundläggande nivå erbjuds studie- och yrkesvägledning.

Vård- och omsorgscollege erbjuder utbildning som ger kompetens motsvarande grundläggande yrkeskrav inom hälso- och sjukvård samt social omsorg. Utbildningen motsvarar studier på heltid i tre terminer. Under vårterminen 2020 deltog 77 studerande på vård- och omsorgscollege.

Utbildning till vårdbiträde är kortare än utbildningen till undersköterska och motsvarar två terminers studier på heltid. Utbildningen genomförs tillsammans med Köpings kommun. Under vårterminen 2020 deltog inga studerande på vårdbiträdesutbildningen.

Utbildningen i svenska för akademiker (SFA) har inriktningen pedagogik och vänder sig till dem som har en utländsk akademisk lärarutbildning eller en kandidatexamen i ett ämne som finns i den svenska skolan. Under vårterminen 2020 deltog två studerande i utbildningen svenska för akademiker.

Yrkehögskoleutbildning av är utbildningsform på eftergymnasial nivå som kombinerar teori med praktisk lärande på en arbetsplats.

I Arboga finns yrkehögskoleutbildningar till systemingenjör, elkraftsingenjör, underhållsingenjör, stödpedagog och specialistundersköterska inom demens. Ingenjörsutbildningarna omfattar två års heltidsstudier, stödpedagog ett års heltidsstudier och specialistundersköterska 1,5 års studier på 75 procents studietakt.

Under vårterminen 2020 deltog nästan ett hundratal studerande på Yrkehögskoleutbildningarna i Arboga. De utbildningar som erbjuds var systemingenjör, elkraftsingenjör 38 st, underhållsingenjör 9 st, stödpedagog 23 och specialistundersköterska demens 22 st

Verksamheten bedriver också uppdragsutbildningar inom ett flertal olika områden såsom till exempel ritningsläsning, anpassad Office och kurser inom vård och omsorg. Under 2020 deltog 17 studerande i uppdragsutbildningar.

Om man är folkbokförd i Arboga kommun och läser på högskola eller universitet finns möjlighet att använda lokalerna på Högskolecentrum för sina studier. Man kan låna datorer, se telebildsföreläsningar och skriva tentamen.

Vuxenutbildningen har 19 medarbetare: en rektor, en utbildningsledare, en studie- och yrkesvägledare, en administratör och 15 lärare.

5 Medarbetare - sammanställning

Ett nytt verksamhetsområde kan komma att bestå av 43 medarbetare som fördelar sig på följande sätt:

Arbetsmarknadsverksamheten

15 medarbetare som fördelas på fyra arbetsledare, tre arbetskonsulenter, två fordonsförare, tre vaktmästare, två assistenter, en handledare.

Försörjningsstöd

Åtta medarbetare fördelat på teamledare, socialsekreterare och assistent.

Vuxenutbildningen

19 medarbetare som fördelas på en rektor, en utbildningsledare, en studie- och yrkesvägledare, en administratör och 15 lärare.

Till detta finns en verksamhetschef som ansvar för helheten inom det nya verksamhetsområdet.

6 Lokalbehov

Arboga kommuns inriktning är att samlokalisering av verksamheter som ger samordningsvinster - vare sig det sker inom samma förvaltning eller påverkar någon annan – ska främjas. Här går alltid helheten före delarna.

Erfarenheterna från andra kommuner som genomfört liknande förändringar, samt synpunkter från medarbetare och chefer, är att samlokalisering av verksamheterna gynnar samarbete och förståelse för varandras uppdrag.

Gruppens analys och förslag är att verksamheterna i möjligaste mån samlas i lokalerna vid Högskolecentrum. Dessa lokaler ligger centralt i Arboga dit man med enkelhet kan ta sig gående, med cykel, bil, tåg eller buss. Bedömningen är att lokalerna är i behov av en viss ombyggnation för att säkra sekretess och behovet av integritet. Till detta behöver lokalerna på Strängen behållas. Utöver att det är en ekonomiskt fördelaktig hyra så krävs lokaler som klarar produktion och är en samlingsplats för de som deltar i verksamheten.

Nedan redovisas en sammanställning över de lokaler som används idag och de behov som finns i den nya organisationen.

SFI fanns tidigare i två plan i Engelbrektskolan. SFI flyttade ur bottenvåningen för att ge plats för HViiA- verksamheten under år 2020 och flyttade till Högskolecentrum. Under pandemin flyttade också SFI från övre plan i Engelbrektskolan till Högskolecentrum. Den tomställningen innebar att elever från Stureskolan fick tillgång till lokalerna som en åtgärd att sprida ut elevantalet som skyddsåtgärd under pandemin.

Hyresavtalet för SFI på 452 tkr löper ut 31 december 2021 och minskar den ekonomiska obalansen inom vuxenutbildningen med motsvarande belopp

HViiA-verksamheten som bedriver sin verksamhet i Engelbrektskolan lägger ned verksamheten till årsskiftet 2021/2022. Dock kvarstår hyresavtalet med dess hyra på 681 tkr till 31 december 2022. Under 2021 har hyran täckts till stor del av bidrag inom projektet. Det innebär att dessa hyreskostnader under år 2022 får täckas inom socialnämndens ekonomiska ram och inverkar inte på den nya enhetens ekonomi.

Högskolecentrums lokaler som tidigare hyrdes av skoladministrationen är lediga. Ett arbete har pågått under våren för att utreda om lokalerna kan samnyttjas av andra verksamheter, till exempel försörjningsstöd, arbetsmarknadskonsulenter, vuxenutbildning eller SFI. Bedömningen är att det arbetet ligger i linje med den här utredningens inriktning.

Förslag till hyresavtal finns med Sturestaden för Högskolecentrum där det ingår 200 tkr i lokalanpassningar samt att värme/ventilation/kyla till ett värde på 214 tkr ingår

Arbetsmarknadsverksamhetens lokal Strängen behålls. Lokalerna är bra anpassade till den återvinningsverksamhet som bedrivs där

Det så kallade kallförrådet i Gösen - mitt emot Strängen - bedöms behövas även framledes då det förvaras fordon där

Individ- och familjeomsorgen har olika verksamheter i lokalen Garvaregården på Storgatan. Där ingår försörjningsstöd och den verksamheten har en stark koppling till vuxenutbildningen, SFI samt arbetsmarknadskonsulenterna. Bedömningen är att försörjningsstöds medarbetare bör placeras i Högskolecentrum för att på ett bättre sätt samordna verksamheten. Det ger också en stor fördel för Arbogaborna att det finns "en väg in".

Förvaltningschefen bör i dialog med chefer och medarbetare göra en analys om det är tjänster som i dag är placerade på Strängen som passar bättre att vara placerade på Högskolecentrum för att vinna samordning och förstärka samarbetet

De totala hyreskostnaderna för år 2022 enligt ovanstående punkter ökar med 61 tkr. Då räknas inte kostnaderna med för nuvarande HViiA-projektet och inte heller den SFI-verksamhet som bedrivits i Engelbrektskolan.

Efter ovanstående omlokaliseringar så bedrivs ingen verksamhet i Engelbrektskolan. Verksamheterna försörjningsstöd, arbetsmarknadskonsulenter, vuxenutbildning och SFI samlas i Högskolecentrum.

Arbetsmarknadsverksamheterna på Strängen behålls. En ambition bör vara att hitta en ny användning alternativt försäljning av de lokaler där det inte bedrivs verksamhet.

7 Ekonomiska förutsättningar

Sammanläggningen av de tre delarna – arbetsmarknadsverksamheten, försörjningsstöd och vuxenutbildningen - innebär att en ny budget skapas inför uppstarten. Befintliga budgeterade resurser, cirka 40 miljoner kronor netto, för de olika verksamheterna sammanförs till en helhet. Fördelning mellan verksamheterna 9,5 miljoner kronor för arbetsmarknadsenheten, 20,7 miljoner kronor för försörjningsstöd samt 9,9 miljoner kronor för vuxenutbildningen. En detaljerad budget kommer att arbetas fram inför starten 1 april.

Den ekonomiska prognosen för år 2021 för vuxenutbildningen är ett underskott med cirka 1,4 miljoner kronor. Enligt barn- och utbildningsförvaltningen är den ekonomiska obalansen inför 2022 cirka 300 tkr efter att hänsyn tagits till bland annat minskade hyreskostnader och städkostnader för Engelbrektskolan. I denna obalans ingår inte köpta tjänster av annan kommun för cirka 600 tkr under år 2022.

Lokalkostnaderna år 2022 för den nya enheten ökar jämfört med år 2021 med cirka 60 tkr (enligt antaganden under avsnittet "Lokalbehov"). Ökade städkostnader för lokalerna i Högskolecentrum är ungefär av samma storlek som de kostnader som ingår i den hyran i form av värme och elkostnader.

Det finns ett behov av ombyggnation av Högskolecentrum med en renovering med reception och med ljudisolerade rum. I förslaget från hyresvärden ingår 200 tkr i ombyggnation men det finns risk att denna kostnad kommer bli högre och därmed påverka hyreskostnaden.

Vid bildandet av den nya enheten så innebär det en chefstjänst mindre vilket innebär lägre personalkostnader och kringkostnader med cirka 1 miljon kronor. Barn- och utbildningsförvaltningen kommer ha kvar arbetsuppgifter så som studiehandledning, modersmål och nyanlända som den avgående rektorn tidigare haft. Detta innebär att barn- och utbildning behöver ha del av miljonen i sänkta kostnader för chefstjänster i den nya enheten.

Sammanfattningsvis innebär att det finns en ingående obalans för den nya enheten med cirka 460 tkr för år 2022. Denna obalans består av vuxenutbildningen 300+600 tkr, ökade lokalkostnader 60 tkr samt minskade chefskostnader med 500 tkr. Obalansen kan bli högre om

ombyggnationen av lokaler på Höskolecentrum blir högre än 200 tkr.

8 Förslag till inriktning

1. Arbets- och styrgruppen föreslår att de tre verksamheterna – arbetsmarknadsverksamheten, försörjningsstöd inom individ- och familjeomsorgen samt vuxenutbildningen inom barn- och utbildningsförvaltningen – sammanförs till ett verksamhetsområde inom socialnämndens ansvar och socialförvaltningens organisation.
2. Samarbetet som finns idag mellan individ- och familjeomsorgen och försörjningsstöd måste bibehållas och utvecklas. Likaså samarbetet mellan gymnasie- och vuxenutbildningen. Detta gäller på såväl politisk som organisatorisk nivå.
3. Bedömningen är att samarbetet med kommunens enhet för näringsliv och turism bör stärkas och samarbetet formaliseras än mer.
4. Det är mycket viktigt att det nya verksamhetsområdet formulerar en väl förankrad verksamhetsidé, tydliga mål och förväntningar utifrån kommunens övergripande vision och policyer.
5. En processkartläggning för att identifiera arbetsflöden bör göras för att bidra till en bättre överblick och förståelse för tillvägagångssätt inom organisationen. Ett sådant arbete är redan initierat.
6. Det är tydligt att språket och språkträning behöver få en än starkare prioritering. Likaså att utformningen av utbildningar och kompetenshöjande åtgärder ligger i linje med samhällets behov – såväl näringslivets som den offentliga sektorns.
7. Många kommuner har under åren prövat olika modeller tillsammans med Arbetsförmedlingen där den arbetslösa erbjuds en tidsbegränsad kommunal anställning inom företrädesvis förskola, vård och omsorg, park- och gatuskötsel. Erfarenheterna är goda och Arboga bör

undersöka möjligheterna att inför 2023 starta ett liknade upplägg. Detta kräver i så fall ekonomiska resurser och politiska beslut.

8. En tydligare strategi bör utarbetas, senast under 2023, om hur Arboga kommun ska förhålla sig till sina samarbetsparter. En fördjupad intressentanalys med särskilt fokus på näringslivet, Arbetsförmedlingen, primärvården och Försäkringskassan men också samarbetsparter i Västra Mälardalsregionen. Samarbetet med de närliggande lärosätena – Mälardalens högskola och Örebro universitet – kan inte nog poängteras.

9 Tidplan för genomförande

Bedömningen är att den organisatoriska förändringen kan genomföras 1 april 2022.

Här redovisas den tidplanen som arbets- och styrgruppen arbetat efter:

- Uppdrag från kommunstyrelsen till kommundirektören (2021-06-22)
- Bildande av arbets- och styrgrupp (juni 2021)
- Analys och utarbetande av förslag (juni–november 2021)
- Förankring i kommunledningsgrupp, förvaltningsledningar, fackliga organisationer och medarbetare (augusti–november 2021)
- Återkoppling kommunstyrelse samt nämnder (regelbundet under hösten 2021)
- Förslag till beslut för synpunkter (november 2021)
- Risk- och konsekvensanalys (december 2021)
- Facklig samverkan (november/december 2021)
- Kommunstyrelsens arbetsutskott (9 december)
- Kommunstyrelsen (11 januari)
- Kommunfullmäktige (27 januari 2022)
- Förberedelser för genomförande (jan–mars 2022)
- Uppstart (1 april 2022)

10 Sammanfattning och förslag till beslut

I juni 2021 gav kommunstyrelsen kommundirektören ett uppdrag att analysera behovet av att stärka arbetet för att fler blir självförsörjande i arbete eller utbildning.

I uppdraget ingick att föreslå organisatoriska förändringar som understödde den inriktningen.

En arbets- och styrgrupp har analyserat och arbetat med frågan under hösten 2021. Gruppen har varit extra noga med att informera och involvera medarbetare.

Förslaget är att det bildas ett nytt verksamhetsområde inom socialförvaltningen, som består av arbetsmarknadsverksamheten som idag är organiserade som ett eget verksamhetsområde inom Socialförvaltningen tillsammans med den del av Individ- och familjeomsorgen – som är organiserad inom Socialförvaltningen verksamhetsområde Individ- och familjeomsorg – som ansvarar för försörjningsstöd samt vuxenutbildningen – som idag tillhör Barn- och utbildningsförvaltningen.

Detta innebär att nämndernas ansvar förändras i samma riktning.

Förslaget är också att den nya organisationen samlar sina verksamheter i Högskolecentrum och Strängen. Detta lokalförslag bedöms ge en ökad kostnad motsvarande 60 000 kr årligen.

Vad gäller budget för den nya enheten ansvarar kommundirektören och förvaltningschefen i dialog med ekonomichefen för att utarbeta ett förslag som sedan kan beslutas i gällande ordning inför starten den 1 april 2022.

Till detta har arbets- och styrgruppen formulerat några rekommendationer och råd i åtta punkter för att utveckla det nya arbetssättet och organisationen. Dessa skall ses som ett förslag och får i nästa skede hanteras av kommundirektören, förvaltningschefen och den nya verksamhetschefen.

Likaså återstår viktiga formella frågor gällande delegationsordning och nämndansvar. Dessa frågor får hanteras inom ramen för kommunens rutiner och verkställighet.

Arbets- och styrgruppen Arboga 30 november 2021

Ingela Iversen
förvaltningschef
socialförvaltningen

Sofia Dahlerus
HR-chef

Ulrika Hansson
förvaltningschef
barn- och utbildningsförvaltningen

Pär Eriksson
konsult